

לא איכפת!



ובו פנייה לכל נהגי המכוניות בארץ להסיע את החיילים המבקשים טרמפים בדרכים.

משפחת סחרוב: זכויות היסטוריות

המפתח הוא מטרת במשפחת סחרוב. האב, יצחק מרדכי, החל בקטנות: יבוא עצים, קמח וחומרי בניין. הבנים, יחזקאל, ישראל, אהרן ואליהו פיתחו את המטרת לממדים גדולים יותר. אנשי המשפחה זכו לעמדות מפתח: אליהו היה פעיל בהגנה, עסק ברכש, יחזקאל היה מוכירו של מרופסור חיים ויצמן. אהרן היה קצין בצבא הבריטי. כשפרצה מלחמת השחרור, היה ברור שלאליהו ישנן זכויות היסטוריות מסויימות. האחים סחרוב זכו בחלק רציני של כלל הייבוא של מדינת ישראל הצעירה. לא רק של עצים וקמח אלא של כל מיצרך הדרוש לאומה, ושהאומה היתה מוכנה לשלם עבורו מחירים טובים.

יחזקאל נתמנה בינתיים לתפקיד המפקח הכללי של מטרת ישראל. אולם ברור כי עניינו בעסקי המשפחה לא סתם. האחים סחרוב הקימו בית חרושת גדול לעץ לבור. הם גם השתרעו והתענסו לשטחי כלכלה רבים. הם ניהלו את עסקיהם ביושר מוחלט: למטרתה לא היו מעולם טענות נגד האחים סחרוב.

מעולם לא הסתירו את העובדה כי שבע שנות קיום הכדינה היו בשבילם שבע השנים השמנות. הפכו אותם למליונרים ממש. על כן לא קימצו כאשר נשמעה קריאתה של קרן המגן. הם תרמו 5000 ל"י במומן אבל הבטיחו להוסיף אם ירצה השם ובשנה הבאה יסתיימו עסקיהם ברוח.

זלמן ירושלמי: המושך בחוטים

זלמן ירושלמי, הוא גבר במיטב שנותיו (56), בעל הבעת פנים שכולה אומרת טוב לב. יש לו חולשות משלו: הוא אוהב את האמנות. אין הדבר יקר מדי למענו, כשהמדובר הוא בתיאטרון. הוא מוכן לשלם אפילו 100 ל"י עבור כרטיס, כשהדבר יכול לעזור לפזוורת בנות-השמים ולבני-הסוטה עלי-ארמות — שחקני הבימה והתיאטרון הקאמרי. המתנסים שנים רבות ממטורות ועומות של 250-150 ל"י.

אומנם, לא תמיד הוא פנוי די הצורך לחחיות אמנותיות. העבודה רבה. חנות הסכסטייל הקטנה של שנות העשרים שיגשגה והפכה ברבות הימים לבית חרושת לחוטים וחבלים. בעיקבותיהם גם ביד-הקאנואס. אחר כך — כיתוף. אותו מסעל צנוע לטחיה ואריגה, שסיפק לפני זמן קצר את כל מדי הלהבות האחריה של בתי-הספר התיכוניים.

זלמן ירושלמי אינו מבעלי ההון השוגאים שגאה עיוורת את מעמד הפועלים. כשניצנצה האפשרות לרכוש את בתי החרושת שטן ונשר בשיתוף עם חברת העובדים — לא היסט.

בספר הנישומים הוצרה על הכנסה חודשית ממוצעת של 213,5 ל"י, אבל זה מובן. הכל עושים כך. רק שחקני התיאטרון האהובים עליו כל כך נאלצו אולי לשלם את מלוא המס המגיע מהם. הם גם תרמו לקרן-המגן נתח שמן במשכורתם החודשית העומה — שבוע ימים. זאת היתה גם תרומתם של פועלי נשר ושמון, שותפיו ליצירה. זלמן ירושלמי, המיליונר בעל עסקי המיליונים, לא היסט גם הוא: היה ברור לו שגדרש ממנו תרומה ראויה למפעל הלאומי החשוב. ברשימות קרן המגן מופיע ליד השם „האחים ירושלמי“ הסכום: 5000 ל"י.

תנובה: עגבניות לאומיות

מעניין בכל הפרשה הוא הסולידאריות המופתית אשר גילו אנשי העסקים הגדולים וחברות המונופולין המליונריות. כיאה לשעת סכנה לאומית גדולה, נעלמו כל המחיצות הקטנוניות בין הקטטור הפרטי וההסתדרותי. כל מיפעלי הענק תרמו במידה שווה.

תנובה, למשל. מי אינו יודע כי תנובה היא אחד המייסדים הגדולים והברוכים ביותר במשק הישראלי? כל עגבניה שניהל כל קרפיון, כל שקיק תמרים מגיע לצרכן דרכה. היא עצמה הודיעה בספר הנישומים כי רוחיה בשנת 1953 הגיעו כמעט לרבע מיליון לירות.

אולם תנובה אינה סתם חברה מסחרית. זוהי בבחינתו של המשק החלוצי, נציגת משקי ההתיישבות העובדת בעיקבות מסחריות. העגבניות שהיא משחזקת אינן סתם ירקות כשאר ירקות — אלה הן פרי עמל בחירי העם. על כן ברור כי תנובה ומהנהיגה קרובים מאד לרוח ההתנדבות והחלוציות, אשר נושאה היו תמיד בשורה הראשונה של מניגי העם.

יבואן מולטי מיליונר נתן גם הוא: מחיר סעודה באסעדת-פאר

קיימת גם חברת ביטוח גדולה וסולידית ושמה חברת הסנה. זוהי חברת הביטוח הגדולה ביותר בארץ. חברה הסתדרותית. כדאגתה לבטחון העם, תרמה 10 אלפי ל"י. אותה חברה מוציאה, לדברי אחד ממנהליה, מאות אלפי לירות מדי שנה, רק על חקירות המומחים שלה, בדבר מקרי תאונה.

התעשייה: חצי מקופת המדינה

מין הצר השני של המיתרס עומדת התאחדות בעלי התשיה, מבצר היומה החופשית. ההתאחדות שלחה חוזר ל-500 חבריה, בו היא מאיצה בהם לתרום לקרן המגן „במידה המקסימלית“. אם מישהו שואל מהי המידה המקסימלית, מסבירים לו: לפחות תמורת השווי של יום עבודה אחד של פועלי אותו מפעל.

ברור שבעלת-העשייה אינו יכול לפעול באותה מהירות קלת-דעת כתושב מעברה התורם את כל רכושו לקרן המגן ואינו דואג למחרתים. בעל תעשייה חייב לעשות חשבונות של אשראי, של כסף מזומן, של ריבית, של מאון ריחיוהפסד, של הצהרות למס-ההכנסה.

הסביר דובר ההתאחדות: „תעשיין אינו יכול לשלוח צ'ק של 100 לירות. אצלו זה עניין של חישובים והחלטות. הנהלה עד שהוא משחרר את הסכום אשר ברצונו לתרום.“ ומה בדבר תרומה ספונטאנית — אם לא במומונים, הרי בהתחייבויות? הסביר הדובר: „זה לא כל כך פשוט. אם האוצר יתן הוראה לבנקים לתת אשראי מיוחד לצורך זה...“ ישנו עוד דבר שאינו פשוט כל-כך, כנראה: האם תרומות אלו תנוכיה ממס-הכנסה או שמא על בעל-ההון האומלל לשלמן ממש מכיסו? אין עדיין תשובה על כך, אך ליתר בטחון נשלחות התרומות בשם החברות, המשלמות 50% מרחחיהן למס הכנסה. אולי, בכוא העת, תנוכה התרומה מאותם 50% של רוחי החברה השייכים לאוצר?

ברור, אפוא, כי בהישמע קול החצוצרה של קרן המגן דנו מנהלי תנובה בתרומתם לביצור המדינה. נערכה ישיבה חגיגית ומישהו הציע כי תנובה תתרום 50 אלף לירות. אך ההנהלה החליטה כי מספיק גם אם תנובה תתרום 35 אלף לירות.

לעומת זאת, כמה צנועה תרומתם של איכרי מושב כפר יחזקאל הקטן. הם לא כינסו ישיבת מנהלים, אף לא שלחו העתקי פרטיכלים לרושם החברות בירושלים. הם שלחו 20 אלף לירות לקרן המגן. כה לחי, אכרים!

אפיקים, ציב, הפנה

יבואן אפיקים, שאינו נמנה על הקיבוצים הצעירים והעניים דוקא, שלח 12 אלף ל"י. אם לחשב את התרומה לפי מספר החברים העובדים במשק, הרי שכל אחד מהם תרם לא הרבה יותר מיום עבודה שלם — ממש כמו תושבי מעברת כפר יונה, ששלחו לקרן המגן את הכנסותיהם מיום עבודה אחד. המדובר בעבודת-דחק כמובן.

אפשר גם להצביע על צים, אותה חברה לאומית-למעשה, שדולרי האוצר ולירותיו זורמים לקופותיה, למעט ללא חשבון. אם יש עליים להעלות מחוק-לארץ במחיר מלא — צים! סחורות שילומים? צים, כמובן. התרומה לקרן המגן: 50 אלף לירות. הרבה מאד, לא כן?

בשביל האורח הפשוט, זהו סכום אגדי. בשביל אנשים הכתמצאים בניינים אלה, אין זה סכום גדול כל כך. לכשל, ראש עיריית חיפה, אבא חושי, אשר בחדאי אינו משוגאי צים, לא יכול היה להירגע כאשר נודע לו סכום זה. „איך זה ייתכן“, שאל בנימה ריטורית יפה, „שצים לא שמה רבע מיליון (לירות) על השולחן?“ אך, באמת, ייתכן?